

Innspill til ny nasjonal leselyststrategi – fra Aksjon skolebibliotek 25.05.2023

Aksjon Skolebibliotek er et samarbeid på tvers av 16 ulike organisasjoner som ønsker å sette søkelys på de store ulikhetene i skolebibliotektilbudet i Norge. For oss er det viktig å knytte arbeidet med ny leselyststrategi i skolen til skolebiblioteket. Vårt innspill vil først og fremst omhandle det som bør være skolebibliotekets naturlige rolle i en nasjonal leselyststrategi. Vi er svært skuffet over at ny opplæringslov ikke styrker skolebibliotekets utjevnerende rolle i elevenes læring. Det blir derfor ekstra viktig at en ny nasjonal leselyststrategi styrker skolebibliotekene og slik får en arena for å nå alle elever i norsk skole.

1. Hva mener du/dere er de tre største utfordringene knyttet til lesing og leselyst?

Den største utfordringen for en vellykket implementering av en nasjonal leselyststrategi i skolen er at skolebibliotektilbudet i Norge er for ulikt. Det er rektor alene som bestemmer hvordan skolebiblioteket bemannes og prioriteres økonomisk på skolens budsjetttramme. Det betyr at ulikheten er enorme. I grunnskolen er det svært sjelden at skoler har skolebibliotekar i full stilling. De aller fleste har en lærer som jobber på biblioteket i noen få timer i uken. Atter andre har kun kasser med bøker i klasserommet eller et ubetjent rom. Når det ikke finnes kriterier for hva et skolebibliotek er og hvordan det skal brukes, er rektorenes selvrapportering på skolebibliotek lite verdt. Det er svært viktig at regjeringen forstår hvor ulikt skolebibliotektilbudet i norsk skole faktisk er og ikke antar at skolebiblioteket er en arena som lett kan brukes til å implementere leselyststrategien.

Skolebiblioteket bør være det naturlige utgangspunktet for skolens arbeid med å fremme leselyst. Et tilgjengelig og godt bemannet skolebibliotek kan sikre at alle elever får glede av en nasjonal leselyststrategi. For å skape leseglede og leselyst må elevene kunne besøke skolebiblioteket regelmessig og møte en skolebibliotekar som har oversikt over ny litteratur, tid til å formidle bøkene ut av bokhyllene og et budsjett for å kjøpe inn spennende og gode bøker. Skoler som allerede har en skolebibliotekar og et åpent og tilgjengelig skolebibliotek vil ha en klar fordel når det gjelder å innføre leselyststrategien i skolen.

Det er ikke bra nok hvis leselyststrategien ender opp med å nå bare de elevene som allerede har gode skolebibliotek eller de elevene som har leseglade lærere med tid og mulighet til å ta klassen med til folkebiblioteket. Det er viktig at en nasjonal leselyststrategi implementeres i skolen på en måte som gjør at forskjellene utjevnes. Det kan ikke være opp til den enkelte lærers tid og engasjement. Det vil bidra til enda større ulikhet og være det motsatte av hva vi alle ønsker at en leselyststrategi skal føre til. Den beste måten å unngå ulikhet på er at skolebiblioteket får en sentral rolle i strategien og at skolebiblioteket styrkes med innføringen av en nasjonal leselyststrategi. I tillegg bør også kulturrådets innkjøpsordning utvides ytterligere, slik at enda flere skolebibliotek får nye kvalitetsbøker.

På lengre sikt håper Aksjon skolebibliotek at en nasjonal leselyststrategi vil synliggjøre behovet for at hver enkelt rektor prioriterer å gi elevene sine et godt skolebibliotek. Like sannsynlig er det dessverre at leselyststrategien vil forsterke dagens ulikheter dersom ikke skolebibliotekene styrkes når leselyststrategien skal inn i skolen. Aksjon skolebibliotek ser

behovet for en nasjonal standard for skolebibliotek som setter krav til at skolebiblioteket skal brukes pedagogisk i elevenes læring, være tilgjengelig i skolens åpningstid, ha en skolebibliotekar med bibliotekfaglig kompetanse og et budsjett som gir mulighet til å ha en stor og oppdatert boksamling.

2. Hva vil være de tre viktigste målgruppene for strategien?

For Aksjon skolebibliotek er det naturlig å se på skoleelever som den viktigste målgruppen. Det er også viktig å ha studenter som målgruppe da akademiske leseferdigheter er svært viktig når studier skal fullføres og bestås. Gode skolebibliotek, med en variert og oppdatert boksamling gjennom hele skoleløpet, og et godt samarbeid med lærerne, vil bidra til god lese- og tekstkompetanse når studietiden starter. Vi må se skolebiblioteket som en rød tråd som er viktig for hele skole- og studieløpet.

En annen viktig målgruppe er foreldre som må være lesende forbilder for barn og unge og som skaper en arena for samtale om litteratur i hverdagen.

Pedagogisk personell i barnehage og skole må også knyttes tett til strategien slik at ansvaret fordeles jevnt utover og ikke kun er avhengig av tilfeldige ildsjeler på den enkelte skole og barnehage.

3. Hva bør de tre viktigste tiltakene i strategien være?

Styrk skolebibliotekene. I opplæringslovens forskrifter er det enda mulighet til å presisere og stille krav til hva et skolebibliotek er og hvordan det skal brukes. Aksjon skolebibliotek anbefaler på det sterkeste at regjeringen bruker denne muligheten til å utjevne de enorme forskjellene i skolebibliotektilbudet. Uten lovendring er det ekstra viktig at skolebibliotekene styrkes økonomisk slik at forskjellene kan utjevnes og ikke forsterkes ved innføringen av en nasjonal leselyststrategi.

Det er også viktig å styrke samarbeidet med fagpersonell på helsestasjoner, barnehager og alle typer utdanningsinstitusjoner dersom leselyststrategien skal nå alle.

4. Har dere gode eksempler på hva som bidrar til leselyst?

God formidling bidrar til interesse for litteratur. Det er viktig at alle barn og unge møter på gode formidlere på skolebiblioteket og folkebibliotekene og andre steder hvor de møter litteratur.

5. Er det andre viktige områder vi må huske på?

Det er viktig å tenke over at leselyststrategien må virke utjevnende på dagens forskjeller. Ikke alle barn og unge kommer fra hjem med gode leseforbilder. Ikke alle barn og unge har tilgjengelige bøker hjemme og ikke alle tas med til folkebiblioteket. Skolen når alle, uansett

bakgrunn, og bør være det naturlige utgangspunktet for arbeidet og være det stedet hvor det bør satses mest. For oss i Aksjon skolebibliotek er det helt opplagt at det må satses økonomisk på å utjevne de enorme forskjellene i skolebibliotektilbudet.

Aksjon skolebibliotek

v/ Anne Brit Ingholm